

Aspecten van de Thematische Filatelie

Door Pim van den Bold

Het deelnemen aan tentoonstellingen (1)

De vorige aflevering ging over het bezoeken van tentoonstellingen. Deze keer gaan we een stapje verder. Het gaat nu over de beslissing om wel of niet tentoon te stellen. Maar ook over een andere vraag die menig exposant zichzelf heeft gesteld: ermee ophouden of doorgaan.

Ik ga niet in op allerlei praktische zaken die met tentoonstellen samenhangen, zoals de wijze van aanmelden, het vervoer, de verzekering, de douaneformulieren en het ophangen. Dit soort zaken kan voor iedere tentoonstelling weer anders zijn. Natuurlijk is het belangrijk dat u dit goed geregeld hebt. Volg de aanwijzingen van het organisatiecomité goed op en vul de formulieren goed en volledig in. Als er vragen over blijven, stel ze dan.

Wel of niet tentoonstellen? Het is UW keus!

Zoals we allemaal weten, wordt over het antwoord op die vraag heel verschillend gedacht. Sommige verzamelaars nemen (soms al jaren) met veel plezier deel aan tentoonstellingen en zijn er steeds mee bezig. Anderen moeten er niet aan denken. Er zijn ook inzenders die van alles wat met tentoonstellen te maken heeft, zo'n halszaak maken en die zich overal aan ergeren, dat je je wel eens afvraagt, waarom ze dit zichzelf aandoen. Er bestaan ten aanzien van het wel of niet deelnemen vier categorieën personen.

1 Degenen die nooit aan tentoonstellingen hebben deelgenomen en ook niet van plan zijn dat ooit te gaan doen. Hun overwegingen kunnen nogal verschillend zijn.

a Een verzameling kan heel bewust zo zijn opgezet, dat hij sterk afwijkt van de officiële regels. Die kunnen namelijk volkomen haaks staan op wat de verzamelaar zelf leuk vindt. Denk bijvoorbeeld aan het aanbrengen van niet-filatelistische illustraties.

b Er zijn ook mensen die zich heel bewust tot alleen postzegels beperken: "Ik ben geen stempelverzamelaar". Op tentoonstellingen zouden ze met die opvatting in botsing komen met één van de hoofdregels van de thematische filatelie. Thuis kan zo'n verzameling echter buitengewoon veel voldoening geven.

c Verzamelaars kunnen ook gewoon geen enkele behoefte hebben om met de verzameling waar ze thuis als hobby lekker mee bezig zijn, in de openbaarheid te treden en die aan het oordeel van anderen te onderwerpen.

d Voor anderen is een overweging om niet aan tentoonstellingen deel te nemen, dat ze het niet eens zijn met bepaalde regels of zelfs met het bestaan van regels in het algemeen. Naar hun mening zou, zeker voor een hobby, 'vrijheid blijheid' moeten gelden. Op de noodzaak van regels voor het deelnemen aan tentoonstellingen kom ik trouwens nog wel terug.

2 Dan hebben we de verzamelaars die vroeger wel hebben geëxposeerd. Na een ervaring rijker en een illusie armer, zijn ze er echter weer mee opgehouden. Vooral als dat met blijvende gevoelens van onvrede gepaard gaat, is dat een ongelukkige zaak.

3 Er is een vrij grote groep personen die deelname aan tentoonstellingen niet uitsluit of dat zelfs wel ambieert, maar de verzameling of zichzelf daarvoor (nog) niet rijp achten. Als u tot deze laatste categorie behoort, kunt u het beste uw verzameling van het begin af aan opzetten volgens de officiële regels en richtlijnen. Dat schrikt velen af, omdat er dan opeens aan zo veel voorwaarden tegelijk moet worden voldaan. Zij vragen zich af of zij al die regeltjes wel ooit zullen leren, begrijpen en kunnen toepassen. Als u er echter mee begonnen bent, zult u merken dat veel daarvan eigenlijk best logisch is. Een troostrijke gedachte is: alles hoeft niet tegelijk.

4 Tenslotte zijn er de mensen die al begonnen zijn met exposeren en die op grond van of ondanks hun ervaringen als inzender, willen blijven doorgaan

Tot welke categorie u ook behoort, het is aan u en aan u alleen, te beslissen of u (weer) zult gaan tentoonstellen. Het is ook aan u, bij die beslissing wel of niet de positieve en negatieve ervaringen van anderen te betrekken.

Positieve invloeden

Ik kan het niet nalaten nog een aantal positieve zaken te vermelden die naar mijn mening te weinig in de beschouwingen betrokken worden.

1 Postzegeltentoonstellingen voldoen aan een behoefte van het publiek. Om ze te kunnen organiseren, zijn er in de eerste plaats inzendingen van verzamelaars nodig.

2 De richting die in de officiële regels wordt aangegeven, is minstens voor een deel gebaseerd op wat op tentoonstellingen wordt waargenomen. Inzenders hebben dus langs die weg enige invloed op het beleid.

3 Het tentoonstellen is voor vele inzenders de stok achter de deur die ze nodig hebben om geregeld, en vooral ook gericht, aan hun verzameling te werken. Voor velen is daardoor het aankoopbeleid gewijzigd van het vergaren van veel materiaal dat filatelistisch en thematisch weinig toevoegde, naar de selectieve aanschaf (voor in totaal hetzelfde bedrag) van stukken die in die beide opzichten een waardevolle aanvulling zijn. Door het tentoonstellen richten inzenders hun gedachten vaak op een concreet probleem, waarvoor een oplossing moet worden gevonden. Inzenden blijkt vaak ook een positieve invloed te hebben op de filatelistische en thematische studie. Natuurlijk zijn er genoeg mensen die daarvoor geen tentoonstellingen nodig hebben en die altijd geconcentreerd met hun thuisverzameling bezig zijn. Anderen kennen zichzelf genoeg om te weten dat deze steun in de rug voor hen onontbeerlijk is.

Waarom zijn er regels nodig voor tentoonstellingsverzamelingen?

De vraag wordt nogal eens gesteld, waarom verzamelingen die worden tentoongesteld, eigenlijk aan bepaalde voorwaarden moeten voldoen. Kan er niet zonder regels gejureerd worden? Of anders gezegd: waarom kan niet aan iedere inzender overgelaten worden de verzameling geheel naar eigen inzicht op te zetten? "Is het niet al te dwaas dat een betrekkelijk klein groepje zijn wil kan opleggen aan iedereen?", vertolkte eens iemand de gevoelens die in meer of mindere mate ook bij anderen leven.

Zoals gezegd, zijn er verzamelaars die alleen al afzien van deelname aan tentoonstellingen vanwege het feit dat de verzameling dan getoetst zal worden aan bepaalde criteria. Maar het is nu eenmaal zo dat overal waar mensen met elkaar in competitie treden, afspraken worden gemaakt over de spelregels. Zelfs als twee jongens op straat een balletje trappen, gelden er vaak, al dan niet stilzwijgend gemaakte, eenvoudige afspraken. Bij grotere groepen worden de afspraken waar men zich aan te houden heeft, al duidelijker vastgesteld. Bij wedstrijden, ook die in de laagste klasse, moeten altijd de officiële spelregels nageleefd te worden. Bij iedere competitie is het belangrijk dat aan iedereen en overal dezelfde eisen worden gesteld. Waar men ook speelt, de spelregels en de afmetingen van veld en doel zijn gelijk. Spelers, maar vooral ook scheidsrechters die zich niet aan de vastgelegde regels houden, kunnen rekenen op een storm van kritiek.

Daarmee kom ik op de, naar mijn mening, belangrijkste reden, die in de discussie echter vaak over het hoofd wordt gezien, althans niet genoemd wordt. Dat is de bescherming die deze regels juist aan de inzenders bieden. Als er geen regels waren, zou ieder jurylid zich kunnen uitleven in zijn eigen opvattingen en stokpaardjes. Daarmee zou één van de grondregels van elk behoorlijk beoordelingssysteem onderuit worden gehaald, namelijk dat de beoordeelde **vóóraf** de beoordelingsmaatstaven kent, zodat daar bij de voorbereiding rekening mee kan worden gehouden. Als dat niet zo zou gaan, zou men achteraf geconfronteerd worden met criteria die niet bekend waren toen men zich aanmeldde. Dat zou wel heel onfatsoenlijk zijn. Bovendien zou een deelnemer bij iedere tentoonstelling maar weer moeten afwachten welke criteria deze keer weer waren bedacht.

Nu zal iemand wellicht tegenwerpen dat je criteria natuurlijk helemaal niet achteraf moet bepalen, maar dat je ze volledig moet afschaffen. Een jurylid moet onvooroordeeld zonder regels kunnen zeggen wat hij ervan vindt. Dat klinkt heel aardig, maar is natuurlijk onmogelijk. Iedere beoordeling is nu eenmaal niets anders dan het gepresteerde vergelijken met bepaalde criteria. Het oordeel goed of slecht kan alleen gegeven worden als duidelijk is, waarom dat zo is. "Ik vind dat nu eenmaal", is natuurlijk geen enkele maatstaf, ook niet voor een jurylid. In uitersten uitgedrukt, gaat de keus dan ook tussen:

- 1 er zijn geen algemene regels, ieder jurylid bepaalt zijn eigen maatstaven, pas nadat de inzender heeft ingezonden. Ze worden niet bekendgemaakt;
- 2 er zijn algemene regels, die van tevoren opgesteld en bekendgemaakt zijn. Hieraan heeft niet alleen de inzender, maar ook het jurylid zich te houden.

Als we ons los maken van allerlei diepzinnige beschouwingen en ons realiseren dat het in feite tussen deze twee mogelijkheden gaat, dan kan de keus toch echt niet zo moeilijk zijn. Natuurlijk kan het voorkomen, dat u het met een bepaalde regel absoluut niet eens bent. Sterker nog, u wenst zich er niet aan te houden. U kunt die regel niet veranderen. Misschien op de lange duur, langs de geëigende wegen, maar nu in ieder geval niet. Dat is natuurlijk bijzonder vervelend, maar het is niet anders! Maar u hebt maar liefst de keus uit drie mogelijkheden die wel voor u open staan:

- 1 u kiest eieren voor uw geld en past, tegen uw opvattingen in, de officiële regels toch maar toe;
- 2 u past die regel heel bewust niet toe en accepteert dat u dat punten kost;
- 3 u vindt het zo'n belangrijke kwestie, dat u afziet van deelname.

(Slot volgt)

Vermelding van het aantal bladen op de planpagina

In de vorige aflevering van de 'Aspecten' waren twee plannen opgenomen. Deze plannen vermeldden geen aantallen bladen. Daarom kreeg ik de vraag, of dat tegenwoordig niet meer hoeft. Het officiële antwoord is dat dit tegenwoordig inderdaad niet meer verplicht is. De Richtlijnen voor de Thematische Filatelie vermelden over dit onderwerp onder het kopje 'De planpagina': "Een numerieke classificatie (bijvoorbeeld volgens het decimale systeem) kan (onderstreping van mij) worden toegepast, als de inzending daardoor gemakkelijker begrepen wordt". Hoewel de verplichting vervallen is, zijn de meeste juryleden het erover eens, dat het beter is om dit nog wel te doen. Mijn advies is dan ook om de aantallen bladen per onderdeel wel te vermelden. De reden dat ik de aantallen bladen in de genoemde plannen had weggelaten, was dat het mij alleen om de inhoudelijke mogelijkheden ging.